

Asia: VN/22316/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain, ulosottokaaren, sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Ehdotukset henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettuun lakiin

Syyttäjälaitos kannattaa ehdotusta.

2. Ehdotukset ulosottokaareen

Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaaren 3 luvun 72 §:ää oma-aloitteisesta tietojen antamisesta. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, jonka mukaan tietoja voisi luovuttaa jatkossa oma-aloitteisesti myös silloin, kun ulosottomiehen epäily koskisi työsyRJintää, kiskontaa työelämässä, törkeää kiskontaa työelämässä, kiskontaa tai ihmiskauppaa. Lisäksi ehdotuksen mukaan pykälän 1 momenttia selkeytettäisiin.

Ulosottokaaren 3 luvun 70 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ulosottoviranomainen saa yksittäistapauksessa antaa pyydetessä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikosten selvittämistä, esitutkintaa, syyteharkintaa ja tuomioistuinkäsittelyä varten sekä törkeiden rikosten ennalta estämistä varten. Tätä lainkohtaa ei ole ehdotettu muutettavaksi.

Näistä tehtävistä syyteharkinta ja tuomioistuinkäsittely kuuluvat korostetusti syyttävaviranomaisille. Esitutkintalain mukaan esitutkinnan suorittaa poliisi tai muu esitutkintaviranomainen, kun taas rikosten ennalta ehkäiseminen ja selvittäminen ovat poliisilain 1 §:n mukaan poliisille kuuluvia tehtäviä.

Voimassa olevan ulosottokaaren 3 luvun 72 §:n 1 momentin mukaan ulosottomies saa omasta aloitteestaan luovuttaa tietoja 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi, ja on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä momentissa tarkemmin määriteltuihin rikoksiin.

Ulosottomiehen omasta aloitteesta tapahtuva tietojen luovuttaminen syyttäjälle on siis koskenut ensisijaisesti asian syyteharkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä tarvittavia tietoja. Tällaisten tietojen luovuttaminen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi laajojen ja ajallisesti pitkäkestoisen talousrikos- tai ihmiskauppakokonaisuuksien syyteharkinnan ja tuomioistuinkäsittelyn aikana.

Ehdotetun ulosottokaaren 3 luvun 72 §:n 1 momentin mukaan ulosottomies saa omasta aloitteestaan antaa 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle 1 luvun 26 §:ssä tarkoitettuja ulosottorekisterin tietoja, joiden voidaan epäillä liittyvän momentissa tarkemmin määriteltyihin rikoksiin, jos tiedot ovat välttämättömiä epäilyn saattamiseksi kyseisen viranomaisen tietoon.

Tietojen luovuttaminen koskisi esityksen mukaan ensisijaisesti herännyttä rikosepäilyä, joka saatetaan viranomaisen tietoon. Kuten todettua, rikosepäilyjen selvittäminen ja esitutkinta kuluu lähtökohtaisesti poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille. Myös ehdotuksen vaikutusarviossa (s. 17) viitataan ainoastaan esitutkintaviranomaisille työperäistä hyväksikäyttöä koskevien rikosepäilyjen johdosta luovutettavien tietoihin, joiden osalta arvioidaan, että kyse olisi muutamista tapauksista vuodessa. Ehdotetun lakitekstin ja säännöskohtaisten perustelujen perusteella jää epäselväksi, missä prosessin vaiheessa ja mihin tarkoitukseen tietoja luovutettaisiin syyttäjälle. Ehdotusta tulisi tältä osin selkeyttää.

Syyttäjälaitos kannattaa esitystä siltä osin kuin sillä laajennettaisiin ulosottomiehen mahdollisuutta antaa tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle myös silloin, kun kyse olisi työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvistä rikosepäilyistä.

3. Ehdotus verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Syyttäjälaitos kannattaa ehdotusta.

4. Ehdotus lain työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 4 c §:n muuttamisesta

Syyttäjälaitos kannattaa ehdotusta.

5. Muut huomiot

-

Koivisto Ari-Pekka
Syyttäjälaitos

Rasila Tapio
Syyttäjälaitos